

dog vide, hvor vore Rigsdagsmænd staar i Kvindesagen.

I. C. Christensen (Stadil): Jeg hilser paa Forslaget, som det er fremkommet her, ganske vist som en gammel Bekendt, og hilser det ogsaa med Glæde, men jeg ser jo nok, at der er foretaget nogle Forandringer deri, og nogle af dem hilser jeg paa ingen Maade med Glæde. Jeg maa saaledes straks nævne den Forandring, der er foretaget i Lovforslagets § 2, hvor man har udelukket Kvinder fra kommunal Valgret i den Udstrækning, som vi i sin Tid har tiltænkt dem denne. Vi foreslog i sin Tid, at alle Kvinder, som betalte Skat og ellers opfyldte de Betingelser, der er forudsatte, for at Mændene kan have kommunal Valgret, nemlig at de ikke staar i privat Tjenesteforhold, har egen Husstand, ikke nyder Fattighjælp og ikke er satte ud af Raadighed over deres Bo — at alle disse Kvinder skulde have kommunal Valgret. Det har man nu udeladt, og ved Forelæggelsen sagde Ordføreren for de ærede Forslagsstillere, at det havde de gjort, ikke fordi de ikke i og for sig sympatiserede med, at Kvinder fik en saadan Valgret, men fordi de troede, at det blev lettere at føre Sagen igennem, naar en saadan Bestemmelse var udeladt, thi denne Bestemmelse, vidste de, vilde paa Forhaand møde stærk Modstand her i Tinget. Jeg tror ikke, at det er Tilfældet, og det har jeg god Grund til at tro, fordi vi for kort Tid siden vedtog et Forslag netop i samme Retning, som vi lod gaa op i det andet Ting. Der mødte det stærk Modstand, men jeg skal nu gøre opmærksom paa, at Bestemmelsen i dette Forslag ikke gaar nær saa vidt som det Forslag, vi sendte op til det andet Ting for kort Tid siden. Det er slet ikke nogen overordenlig radikal Bestemmelse, at Kvinder, som betaler Skat, har selvstændig Stilling eller Erhverv, faar kommunal Valgret. Tvert imod, det er en saa ligefrem Bestemmelse, at jeg endogsaa har hørt mange konservative Folk, mange Højremænd, udtale sig derfor trindt omkring i Landet, og det er en Bestemmelse, som sikkert ogsaa en Gang gaar igennem, fordi den er saare naturlig. Det er saa lige frem, at en Kvinde, som maaske endog sidder inde med en stor Ejendom, en Enke, der sidder med en Gaard, skal der ikke paalægges Skat, uden at hun samtidig faar samme Rettigheder som enhver anden Skatteyder. Jeg maa meget beklage, at denne Bestemmelse er udelukket af Forslaget.

Bajer: Ogsaa jeg maa udtale en Beklagelse over, at de ærede Forslagsstillere har strøget Bestemmelsen om Kvindens Valgret i det oprindelige Forslag, som i sin Tid var udarbejdet eller i alt Fald forelagt af det nu afdøde Medlem for Vejle Amts 2den Valgkreds, Berg. Jeg véd, at han satte megen Pris paa Kvindens Valgret. Denne Bestemmelse er nu tagen ud, og hvorfor? Ja, i denne Henseende maa jeg tage den ærede Ordfører for Forslagsstillerne i Forsvar imod Rigsdagstidenden. Jeg hørte ham, da han indbragte Forslaget før Jul, og jeg tror, at Rigsdagstidenden har gjort ham Uret, naar den lader ham sige, at Bestemmelsen ikke var tagen med, fordi han paa Forhaand vidste, at den vilde møde stærk Modstand her i Tinget; thi, saa vidt jeg hørte, sagde han ikke „her i Tinget“, men i „det andet Ting“. (A. Jensen: Nej!) Ja, det hængtes nu; jeg befandt mig langt borte fra

ham og har mulig taget fejl; men saa kan jeg ikke forstaa, at han har sagt, at en Bestemmelse om Kvindernes Valgret skulde møde Modstand her i Tinget; thi Tinget havde kort i Forvejen oversendt til Landstinget et Forslag om Kvindens kommunale Valgret og Valgbarhed.

Naar jeg finder mig foranlediget til at tage Ordet om dette Punkt, har jeg en særlig personlig Grund dertil. Der var for et Par Aar siden, det var i Samlingen 1891—92, et Lovforslag til Behandling, som ogsaa angik Kvindens Rettigheder; det var Forslaget om Lønningerne ved de lærde Skoler, og der var da stillet det Forslag netop fra den Side, hvortil Forslagsstillerne hører, at Kvinder skulde have samme Ret som Mænd i det Forhold, der var Tale om. Jeg stemte ikke for denne Bestemmelse, ikke alene fordi jeg vidste, at hele Lovforslaget, som jeg satte Pris paa, vilde strande derpaa, men ogsaa af en Grund, som jeg nærmere forklarede, nemlig at det behøves ikke særlig at nævne Kvinden i et Lovforslag, naar det kan forstaaes som omfattende baade Mænd og Kvinder. Det gælder ikke om det foreliggende Lovforslag; her maa Kvinden udtrykkelig nævnes, hvis hun skal tages med, men i de lærde Skoler vil hun kunne tages med uden at være nævnt i Loven, dog vel at mærke ikke i dette Øjeblik; thi der er en Anordning af 1875, som hindrer deri. Men denne Hindring behøver Lovgivningsmagten ikke at være med til at ophæve, og altsaa i det Øjeblik, der er en Minister, der vil give en Kvinde Ansættelse, kan han rydde denne Hindring af Vejen. Min Modstand mod den nævnte Bestemmelse har jeg maattet høre meget ondt for, ikke blot her i Tinget, men ogsaa ved Valgene. Nu kommer ærede Medlemmer af det Parti, der da gav ondt af sig, og udelukker Kvinden. Det forstaaer jeg ikke. Ja, hvis Sagen stod saaledes, at det andet Ting vilde gaa ind paa Lovforslaget, naar Kvinden ikke er tagen med, saa var det en anden Sag; thi Kvinden kom da nok med senere; men jeg tror ikke, at de ærede Forslagsstillere kan være saa sikre paa at faa Lovforslaget ført igennem, fordi de allerede paa dette Trin har udelukket Kvinden fra Valgret og Valgbarhed.

Lauridsen: I Anledning af de Udtalelser, den foregaaende ærede Taler fremkom med om Kvindernes Udelukkelse af det foreliggende Forslag, skal jeg bemærke, at jeg ser ikke rettere, end at Udelukkelsen er meget vel begrundet. Det stiller sig nemlig saaledes for os, at hvis man ikke kan gennemføre den almindelige Valgret for skatteydende Mænd, vil det sikkert være aldeles umuligt at gennemføre den almindelige Valgret for Mænd og Kvinder i Forening. Dertil kommer jo, at min ærede Medforslagsstiller maaske brugte et noget urigtigt Udtryk, da han sagde: „i dette Ting“; han burde jo hellere have sagt: i Rigsdagen. Thi det er vistnok en ganske given Sag, at Landstinget ikke gaar med til at give Kvinder Valgret under de nuværende Forhold, og jeg vil ogsaa i det hele taget sige, at fra et konservativt Standpunkt synes jeg, det kan siges med en vis Ret, at man maa se Resultatet af den almindelige Valgret for Mændenes Vedkommende, inden man vil skride til at medtage en hel ny Valgbasis, før man vil gaa over til at acceptere ogsaa den kvindelige Valgret. Min Medforslagsstiller og jeg har alligevel

ikke noget imod det, hvis det kunde tænkes gennemført, men vi har rigtignok tænkt, at det først og fremmest galdt, om det ikke kunde lykkes denne Generation at gennemføre den almindelige Valgret for Mændenes Vedkommende og faa den fastslaaet, og saa længe det ikke er sket, mistvivler vi om, at man kan komme videre. Deri ligger Begrundelsen for, at vi har udeladt Kvinderne, idet vi netop har ønsket, at det Spørgsmaal skulde ligge ganske rent for til Afgørelse her, om man vil gaa med til almindelig Valgret for alle skatteydende Mænd.

Ordføreren for Forslagsstillerne (P. Christensen): Med Hensyn til Spørgsmaalet om Kvinderne har min ærede Medforslagsstiller allerede svaret. Jeg skal til det ærede Medlem fra Skanderborg (Bajer) kun bemærke, at det glæder mig overordenlig, at den Omgang, som han selv omtalte, at han havde faaet — han havde jo døjet saa meget ondt i den Anledning — havde nu hjulpet saa meget paa ham, at han igen var saa venligssindet mod Kvinderne, at han kunde ønske dem medtagne. (Afbrydelse.) Han har altid været Damernes Ven, siges der, men jeg skal bemærke, at naar man stemmer mod Kvindernes Interesse, kan det ikke undgaa at vække nogen Tvivl. Det glæder mig, at det ærede Medlem igen er blevet Kvindernes Ven, og jeg vilde være ham overordenlig taknemlig, om han vilde hjælpe os til at føre Forslaget igennem, ogsaa med Kvindernes Valgret. Naar vi udelod dem, var det kun, fordi vi mente ikke at ville lægge noget saadant ind i Forslaget, om hvilket vi paa Forhaand maatte vide, at det vilde møde stærk Modstand, navnlig i Landstinget.

Bajer: Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (P. Christensen) tager virkelig fejl, naar han mener, at den Omgang, jeg skulde have faaet, atter skulde have gjort mig til Kvindernes Ven, det er mig, som er bleven misforstaaet. Jeg kan ikke gøre ved, at den ærede Forslagsstiller fremdeles vil misforstaa mig, men jeg vil ønske, at han maa faa en saadan Omgang, at han atter bliver Kvindernes Ven.

De fattiges Ven.

Det har vakt almindelig Deltagelse, at Redaktøren af „Socialdemokraten“, Hr. Wiinblad, ved Højesteret er dømt til 3 Maaneders Fængsel for Bladets Artikler om Forholdene paa Korsør Fattiganstalt. Mange Kvinder, der kender, hvor vilkaarligt og oprørende frie kvindelige Arbejdere kan blive behandlet af deres Arbejdsgivere, mener, at det maa være endnu forfærdeligere at være prisgiven til en Mands Brutalitet paa en Fattiggaard. At Hr. Wiinblads Udtalelser herom har været overdrevne, har Højesteret konstateret ved sin Dom. Men hvad siger den offentlige Mening? —

Der tales ofte i høje Toner om den ophøjede Plads, det Menneske indtager, som taler den undertrykte Sag. — Der er dog ikke mange her i Verden, der søger Pladsen: de fattiges Ven. — At denne ofte fører til Haan og Fængsel, det kan Hr. Wiinblad bevidne.

Hans mange Venner haaber imidlertid, at han usvækket igen om 3 Maaneder kan overtage sin Plads som den altid ihærdige Redaktør af Arbejdernes Blad.